

UITGELEZEN

Rechten van de patiënt

Willeke Dijkhoffz e.a., *Je rechten als patiënt*. Antwerpen: EPO, 2008, 258 p.

De Wet op de rechten van de patiënt dateert van 22 augustus 2002. Daarnaast zijn er een heel aantal andere wetten die op één of andere manier sommige van deze rechten verder definiëren en reglementeren. Maar het is niet omdat we een hele reeks wettelijke bepalingen hebben dat die rechten ook in realiteit optimaal gegarandeerd zijn. Eén van de problemen is juist die veelheid aan bepalingen, en de mogelijkheid van het publiek om die ook te kennen en daarbij te weten hoe men zijn recht kan halen. Dit boek uit de wetsreeks van EPO probeert daaraan tegemoet te komen en is met Willeke Dijkhoffz, voormalig Nederlandstalig ombudspersoon *Rechten van de Patiënt*, in goede handen. Samen met enkele juristen van de Socialistische en van de Christelijke Mutualiteiten brengt zij een bevattelijk overzicht, geïllustreerd met korte casussen, van de verschillende wettelijke bepalingen omtrent patiëntenrechten.

Deel I behandelt de wet van 2002. Deel II bekijkt dan andere wetgevingen die iets zeggen over je rechten als patiënt, onder andere wetten op bescherming van de privacy, het medisch beroepsgeheim, medisch begeleide voortplanting, abortus, medische experimenten, euthanasie, orgaandonatie, medische fouten. Deel III gaat over financiële rechten: principes van erelonen, regels bij ambulante verzorging en bij ziekenhuisopname, betalingsproblemen en hospitalisatie-verzekeringen. Deel IV geeft tenslotte een waslijst van instanties (14) waar je als patiënt allemaal terecht kan. Deze opsomming alleen al zegt hoe welkom dit toegankelijke overzicht is. Eén beperking dient evenwel vermeld te worden: de sociale rechten in het kader van de ziekte- en invaliditeitsverzekering blijven buiten het bestek van dit boek.

Jef Peeters

Actief pluralisme in historisch perspectief

G. Vanheeswijck, *Tolerantie en actief pluralisme. De afgewezen erfenis van Erasmus, More en Gillis*. Kapellen, Pelckmans / Kampen, Klement, 2008, 112 p.

Dit is een boekje van beperkte omvang dat in enkele penseelstreken

historische achtergronden geeft bij het actief pluralisme, dat vandaag dikwijls wordt voorgesteld als een alternatief voor levensbeschouwelijke neutraliteit. Zelf is Guido Vanheeswijck (onder meer) verbonden met de Universiteit Antwerpen, waar het centrum Pieter Gilles stimulansen wil aanreiken voor een actief pluralisme. De auteur laat het dan ook niet bij enkele geschiedenislessen; hij wil ook

een lans breken voor het actief pluralisme. Dit staat voor verdraagzaamheid op levensbeschouwelijk gebied, maar zonder de onverschilligheid waar die vaak op neerkomt.

De auteur schetst het zestiende-eeuwse humanisme waarin hij een betere voedingsbodem vindt voor tolerantie dan in het rationalisme van de zeventiende eeuw. Hij stapt hier in het voetspoor van (onder meer) Stephen Toulmin's *Kosmopolis* en prijst de humanistisch-literaire cultuur van de renaissance. Figuren als Montaigne, Rabelais, en bij ons Erasmus, Pieter Gilles,... zagen wijsheid in de onzekerheid, hanteerden een breed concept van redelijkheid, hadden gevoel voor humor en pleitten voor verdraagzaamheid. Men situeert hier wel *de eerste geboorte van de moderniteit*. Maar deze houding heeft het in de geschiedenis niet gehaald. In kort bestek toont het boekje de overgang naar het rationalisme van de zeventiende eeuw, dat als het begin van het moderne denken geboekstaafd staat. Het brengt een soort ideeëngeschiedenis die filosofische ideeën verbindt met religieuze, politieke en maatschappelijke ontwikkelingen. Na de godsdienstoorlogen van de zestiende eeuw ontstaat er een passieve tolerantie: het Edict van Nantes (1598) en de Vrede van Munster (Westfalen) (1648) brengen mee dat levensbeschouwingen van het publieke domein verdwijnen. De stelregel is voortaan dat men de ander met rust laat. Later breekt de idee van godsdienstvrijheid als een individueel recht door. Dit vraagt om een neutrale overheid die zich niet mengt in de levensbeschouwing van de burgers. Een privatisering van de levensbeschouwingen is het gevolg. De prijs die hiervoor wordt betaald, is dat er op den duur ook geen levensbeschouwelijk debat meer is.

Guido Vanheeswijk betreurt dit en vindt het belangrijk dat er nog discussie plaatsvindt tussen verschillende levensbeschouwingen. Ook universiteiten hebben hierin ook een rol te spelen. Ze mogen niet verworden tot kennisfabrieken; ze hebben ook een vormende en maatschappelijke taak. Daarom moet ook de reflectie op de laatste vragen gestimuleerd worden. Hiertoe is openlijke discussie nodig over levensbeschouwelijke kwesties. De idee is dat men door vergelijking en kritiek tot betere antwoorden en interpretaties komt.

Hier stopt het boek: het gaat zelf niet dieper in op levensbeschouwingen en op inhoudelijke vragen die gediend zouden zijn met een voeding vanuit diverse levensbeschouwingen. Het legt ook veel gewicht bij de inhoudelijke confrontatie van levensbeschouwingen waar sommige hedendaagse commentatoren (bijvoorbeeld de Amerikaans-Ghanese filosoof Kwame Anthony Appiah) het belang van de praktische omgang van mensen met verschillende achtergronden beklemtonen.

De auteur gaat over sommige kwesties - historische en conceptuele - te snel heen. Zo focust hij nogal sterk op de Franse Verlichting, maar hoe zit het dan met de invloed van iemand als John Locke en hoe zit het met de geschiedenis van de vrijheidsrechten in het jonge Amerika? En op welk niveau moet dit pluralisme gezien worden: wat is de rol van de overheid en wat is de opdracht voor het individu of de burger? Maar de tekst leest vlot en biedt een breder publiek zeker relevante achtergronden bij een belangrijk thema.

Gertrude Schellens